

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Кафедра гігієни тварин і харчових продуктів
імені професора А.К. Скороходька**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Факультет ветеринарної медицини
“2” червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ОСНОВИ БІОБЕЗПЕКИ ТА БІОЕТИКИ

Галузь знань Н – «Сільське, лісове, рибне господарство та ветеринарна медицина»

Спеціальність Нб – «Ветеринарна медицина»

Освітня програма «Ветеринарна медицина»

Факультет «Ветеринарної медицини»

Розробники:

канд. вет. наук., доц. Роман ДИМКО; канд. вет. наук, доцент Олександр НАПНЕНКО;

(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Дисципліна «Основи біобезпеки та біоетики» вивчає правові, безпекові та моральні аспекти застосування біологічних технологій, ветеринарно-медичних втручань та екологічних досліджень. Вона базується на повазі до людської гідності, гуманності в поводженні до тварин, а також виховує гуманне ставлення до довкілля, формуючи принципи прийнятних дій у науці.

Освітня дисципліна «Основи біобезпеки та біоетики» формує вміння, навички та компетенції, необхідні для фахівця з ветеринарної медицини.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>магістр</i>	
Спеціальність	<i>Нб «Ветеринарна медицина»</i>	
Освітня програма	<i>Ветеринарна медицина</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	<i>залік</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної, заочної та дистанційної (за наявності) форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна , дистанційна
Курс (рік підготовки)	1	
Семестр	2	
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	
Практичні, семінарські заняття	<i>15 год.</i>	
Лабораторні заняття	<i>- год.</i>	
Самостійна робота	<i>60 год.</i>	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	<i>4 год.</i>	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета дисципліни — сформувані у студентів-першокурсників базові уявлення про біологічну безпеку та біоетику, як невід'ємні складові майбутньої ветеринарної професії; виробити свідоме, відповідальне ставлення до власної безпеки, безпеки оточуючих та гуманного поводження з тваринами ще до початку фахового навчання.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню « відсутні»

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Знання та розуміння предметної галузі та професії.

ЗК 10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК 12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК 13. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів не доброчесності.

спеціальні компетентності (СК):

СК 11. Здатність застосовувати знання з біобезпеки, біоетики та добробуту тварин у професійній діяльності.

СК 12. Здатність розробляти та реалізовувати заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 17. Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.

ПРН 18. Здійснювати облікову звітність під час фахової діяльності.

Компетенції Першого дня, відповідно з вимогами Європейського Союзу

1. Демонструвати розуміння етичних та правових рамок, в яких має працювати лікар ветеринарної медицини, включаючи професійні аспекти, аспекти, що пов'язані з благополуччям тварин, власників тварин, громадським здоров'ям, суспільні та екологічні аспекти, пов'язані з професійною діяльністю.

9. Вміти критично мислити, здійснювати перегляд та оцінку літератури та презентацій.

13. Демонструвати здатність розпізнавати особисті та професійні можливості і знати, як звернутися за професійною порадою, допомогою та підтримкою, коли це необхідно.

17. Поводитися з тваринами-пацієнтами безпечно, з повагою до кожної тварини, а також навчати інших колег здійснювати допомоги лікарю ветеринарної медицини у виконанні цих технік.

2. Програма та структура навчальної дисципліни «Основи біобезпеки та біоетики»

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Усього, год	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Основи біологічної безпеки						
Тема 1. Введення у професію та загальні правила поведінки та біобезпеки	12	2		2		8

студента в навчальних і наукових приміщеннях факультету						
Тема 2. Правила особистої гігієни та засоби індивідуального захисту.	12	2		2		8
Тема 3. Основи дезінфекції та поводження з відходами лабораторної діяльності	14	2		2		10
Тема 4. «Карта безпеки факультету» та основи надання першої домедичної допомоги	12	2		2		8
Разом за змістовим модулем 1	50	8		8		34
Змістовий модуль 2. Основи біоетики						
Тема 1. Професійна етика: історичні аспекти, визначення понять та її особливості у галузі ветеринарної медицини.	10	2		2		6
Тема 2. Умови утримання тварин на факультеті та гуманне поводження з ними	11	2		2		7
Тема 3. Вплив науки і технологій на ставлення до тварин	11	2		2		7
Тема 4. Відповідальність за порушення вимог безпеки та професійної етики	8	1		1		6
Разом за змістовим модулем 2	40	7		7		26
Усього годин	90	15		15		60

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль I		
1	Тема 1. Введення у професію та загальні правила поведінки, біобезпеки студента в навчальних і наукових приміщеннях факультету	2
2	Тема 2. Правила особистої гігієни та засоби індивідуального захисту	2
3	Тема 3. Основи дезінфекції та поводження з відходами лабораторної діяльності	2
4	Тема 4. «Карта безпеки факультету» та основи надання першої домедичної допомоги	2
Модуль II		
5	Тема 5. Професійна етика: історичні аспекти, визначення понять та її особливості у галузі ветеринарної медицини.	2
6	Тема 6. Умови утримання тварин на факультеті та гуманне поводження з ними	2
7	Тема 7. Вплив науки і технологій на ставлення до тварин	2
8	Тема 8. Відповідальність за порушення вимог безпеки та професійної етики	1
	Усього	15

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
1	Інструктаж з техніки безпеки. Знайомство з факультетом: блоки, кафедри, розташування приміщень та аварійних виходів.	2
2	Правила поведінки в навчальному приміщенні: рольова гра «перший день на кафедрі». Маркування зон лабораторії: розшифрування кольорів, піктограм та написів на обладнанні та ємностях	2
3	Правила особистої гігієни, одягання спецодягу та ЗІЗ, миття рук за стандартом ВООЗ.	2
4	Відходи на кафедрах: практична вправа із сортуванням за контейнерами	2
Модуль 2		

5	Знайомство з тваринами факультету: правила входу до приміщень утримання, поведінка, заборони	2
6	Основи першої невідкладної допомоги за укусів, подряпин тощо	2
7	Гуманне поводження з тваринами: юридичні та моральні аспекти	2
8	Кейс-метод: розбір реальних порушень правил безпеки	1
	Всього	15

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Конспектування та опрацювання лекційного матеріалу (відповіді на контрольні питання до кожної теми)	10
2	Написання реферату: «Чому я хочу бути ветеринаром і як буду дотримуватись безпеки та етики»	8
3	Складання словника-глосарію основних термінів курсу (не менше 30 понять із поясненнями своїми словами)	8
4	Пошук та читання Закону України «Про захист тварин від жорстокого поводження»: виписати 10 найважливіших норм	8
5	Історичні і філософські аспекти формування ставлення людини до тварин	6
6	Роль міжнародних організацій у розвитку нормативно-правової бази щодо гуманного ставлення до тварин	7
7	Виконання тестових завдань для самоперевірки за темами курсу	7
8	Підготовка до залікового контролю: повторення тем, відповіді на питання до заліку	6
	Всього	60

6. Методи і засоби діагностики результатів навчання: (вибрати необхідне чи доповнити)

- усне опитування;
- модульні тести;
- захист практичних робіт;
- залік

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод практико-орієнтованого навчання;

- метод перевернутого класу, змішаного навчання;
- метод навчальних дискусій та дебат;
- метод командної роботи, мозкового штурму;
- метод гейміфікованого навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінюють знання здобувача вищої освіти за 100-бальною шкалою, яку переводить у національну оцінку згідно з чинним «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1 Розподіл балів за видами навчальної діяльності.

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Змістовий модуль 1. Основи біологічної безпеки		
Практична робота №1	Знати основні принципи та вимоги безпеки поведіння на факультеті Вміти поводитися із засобами гігієни на індивідуального захисту Розуміти позначення на маркуванні приміщень, обладнання. Розрізняти поняття біобезпеки та особистої гігієни Грамотно застосовувати свої знання. Використовувати правильно отримані дані для реалізації заходів безпеки у сфері ветеринарної медицини	15
Практична робота №2		15
Практична робота №3		15
Практична робота №4		15
Самостійна робота		10
Модульний контроль		30
Усього за модулем		100
Модуль 2 Основи біоетики		
Практична робота №5	Знати основні засади професійної поведінки Вміти поводитися з тваринами Розуміти розуміти суть професії, знати підходи та методи оцінювання різних виробничих ситуацій Розрізняти поняття професійної помилки та професійного злочину Грамотно застосовувати знання для запобігання позаштатним ситуаціям	15
Практична робота №6		15
Практична робота №7		15
Практична робота №8		15
Самостійна робота		10

	Використовувати в межах чинного законодавства отримані знання	
Модульний контроль		30
Усього за модулем		100
Навчальна робота ≤ 100		$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$
Екзамен/залік		30
Разом за курс		$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$

8.2 Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамен/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3 ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Допуск до складання залікового тесту відбувається за наявності ≥ 42 бали за навчальну роботу
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час модульних робіт та заліку заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів)
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) пропущені заняття здаються в очній формі за винятком інших наказів ректора чи розпоряджень декана факультету

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5819>)
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Закон України «Про ветеринарну медицину та благополуччя тварин», <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1206-20#Text>
2. Закон України «Про захист тварин від жорстокого поводження», <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3447-15#Text>
3. Основи біоетики та біобезпеки: навчальний посібник / С. В. Білоконь – Одеса : Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, 2017. – 155 с

4. Біобезпека та біозахист у біологічних лабораторіях 1-го та 2-го рівнів безпеки. Монографія / В.М. Голубнича [та ін.]. - Суми: Сумський державний університет, 2016. – 123 с.
5. Панько І. С. Професійна етика лікаря ветеринарної медицини. К.: Урожай, 2011. 240 с.
6. Панько І.С. Професійні помилки лікаря ветеринарної медицини.-Київ, 2006.- 63с.
7. Герілович А.П., Герілович І.О., Окаєвич О.С. Посібник з лабораторної біобезпеки четверте видання (переклад українською), під ред. проф. Геріловича А.П. – Х.: ”Інститут Єдиного Здоров'я” – 2024. – 117 с.
8. Крамаренко, С. С., & Люта, І. М. (2024). Біобезпека та біозахист. <http://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/17504/1/biobezp-lekc-212-mag-2024.pdf>
9. ДСТУ 7748:2015 Безпека праці. Біологічна безпека. Загальні вимоги
10. Біобезпека під час біологічних досліджень : навчальний посібник / Максимович Я.С., Гергалова Г.Л., Комісаренко С.В. – К.: Бихун В.Ю., 2019. – 78 с

Додаткова література

11. Основи біобезпеки та благополуччя тварин / Недосєков В.В., Блаха Т., Ситюк М.П., Мартинюк О.Г., Мельник В.В., Юстинюк В.Є.- Ніжин, 2021. – 252 с.
12. Головка А.М. Щодо впровадження порядку обліку, зберігання, передачі й транспортування небезпечних вантажів за міжнародними вимогами/ А.М. Головка, Н.А. Меженська, З.С. Клєстова, **О.О. Напненко** // Актуальна інфектологія. - Том 8, № 5–6, 2020 – с. 114-115
13. **Напненко О.О.** Система контролю за контамінацією сторонніми агентами ветеринарних імунобіологічних лікарських засобів /О. Напненко, А. Головка, П. Іванченко // Фармаком, вип. ¼. – 2021. – с. 89-91
14. **Напненко О.О.**, Головка А.М., Ареф'єв В.Л., Гордієнко О.І. Створення системи оцінювання ефективності діяльності колекцій штамів мікроорганізмів в Україні // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Біотехнологія та її роль в забезпеченні здоров'я людей і тварин»: зб. Наук.пр. / Редкол: Головка А.М. (голова) та ін. – Ніжин: ПП Лисенко М.М., 2023 – с. 168 – 169
15. **Напненко О.**, Головка А., Безвін Є. Організація серійного контролю якості ветеринарних імунобіологічних засобів в Україні // Біологія тварин, 2024, т. 26, №3. – с. 96
16. Головка А. М., **Напненко О. О.** Нові біологічні загрози та система їх попередження // Від діагностики до лікування : нові горизонти : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. лікарів вет. мед. та здобувачів вищої освіти присвяч. пам'яті д-ра вет. наук, проф. О. А. Ткаченка (1952-2021 роки життя) (Дніпро, 3-14 груд. 2024 р.) / Дніпровський ДАЕУ. – Дніпро : ДДАЕУ, 2024.- с. 92-94
17. Головка А. М., **Напненко О. О.** Біологічна безпека та біозахист — основа протидії новим біологічним загрозам і викликам // Ветеринарна медицина: міжвід. темат. наук. зб. – Харків, 2024. С. 5-8
18. Golovko A. M., Napnenko O.O. BIOLOGICAL SAFETY IS THE BASIS FOR COUNTERING NEW BIOLOGICAL THREATS AND CHALLENGES // Materials of the International scientific and practical symposium "Biosecurity and sustainable development: strategic approaches". - 24-25 September 2024, Almaty – p.8-11

19. **Димко Р. О.** Доклінічні дослідження впливу дезінфікуючого засобу "Унівайт" на організм лабораторних тварин // Проблеми зооінженерії та ветеринарної медицини".Х., 2016, № 32(2). - С. 115-119.